

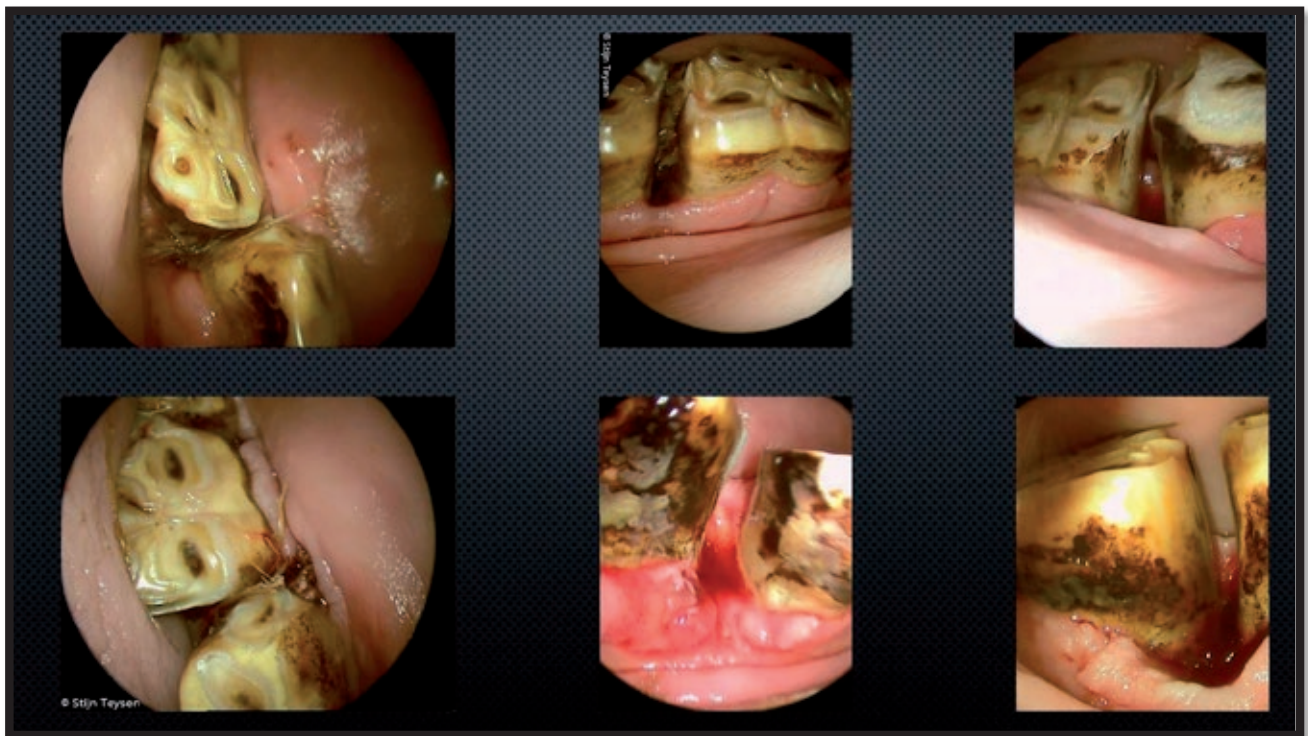
Diastemata & periodontitis bij het paard

“Eén van de meest voorkomende, pijnlijkste en vaak chronische aandoening van het paardengebit”

Wat?

Een diastema (meervoud diastemata, ook vaak diastema's of diastasen genoemd) is een ruimte tussen 2 tanden. Wanneer we spreken van diastemata bij het paard dan bedoelen we meestal ruimtes tussen de kiezen van het paard. Met periodontitis bedoelen we een ontsteking van het 'periodontium'; het omliggende weefsel rondom de tanden.

Bij gezonde paarden sluiten alle 6 de kiezen nauw aan. Elke kiezenrij fungeert aldus als 1 functionele eenheid, die je misschien nog best vergelijkt met ruwe molenstenen. Een paard met diastemata heeft abnormaal veel ruimte tussen 1 of meerdere opeenvolgende kiezen. Deze ruimtes vullen zich snel op met voedselpartiekels (zie foto's). Diastemata komen het meest voor in de onderkaak, vooral tussen de achterste kiezen maar deze aandoening kan zich tussen alle tanden voordoen. De diastemata op zich zijn niet pijnlijk maar de opeenhoping van voedsel in deze ruimtes zorgt voor een vaak zeer pijnlijke ontsteking van het tandvlees en onderliggende weefsels (periodontitis).

Symptomen

Paarden zijn meesters in het verbergen van (chronische) pijn. Ook inzake tandproblematiek is het vaak erg lastig om de afwijkingen in een vroeg stadium te herkennen. Vele van deze paarden tonen dan nog geen of nauwelijks klachten.

Paarden lijdend aan diastemata met forse periodontitis verkeren in het algemeen niet in een

In erge gevallen zal het paard '**proppen**' maken. Dit wil zeggen dat het paard met een zekere regelmaat deels gekauwd voeder uit de mond laat vallen. Het 'proppen maken' verergert meestal wanneer het paard in het najaar van de weide op stal komt. Vooral bij 'natte langvezelige kuil' komen deze paarden snel in de problemen. Het afwezig zijn van klinische klachten sluit evenwel een periodontitis problematiek niet uit, want zoals reeds aangehaald zijn paarden meester in het verbergen van chronische pijn.

Ontstaan

Op basis van hun ontstaanswijze kunnen verschillende vormen van diastemata worden onderscheiden.

- Juvenile diastemata (jonge paarden)
De bouw en genetische achtergrond van uw paard kunnen ertoe leiden dat de kiezen niet voldoende naar elkaar toe groeien. Vooral de laatste kiezen (die ook later ontwikkelen) zijn belangrijk in het 'bij elkaar duwen' van de kiezenrij. Ook komt het vnl. bij erg kleine en erg grote rassen voor dat de tanden niet meer in proportie staan tot de grootte van de schedel.
Deze paarden krijgen typisch klachten op (erg) jonge leeftijd.
- Seniele diastemata (oude paarden)
Wanneer paarden ouder worden neemt de omtrek van de klinische kroon (het gedeelte van de tand wat zichtbaar is in de mond) langzaam af. Het mond blijft vanzelfsprekend even groot, maar de ruimte die door tanden wordt ingenomen wordt kleiner met de jaren. Er komt dus langzaam meer ruimte in de mond en mogelijk ook tussen de kiezen. Grootte en vorm van de tanden alsmede de hoek waarin ze in de kaak verankerd zitten bepaalt de gevoeligheid voor het ontwikkelen van deze aandoening.
- Overige (alle leeftijden)
Paarden die kiezen ontbreken of waarbij kiezen verplaatst of gebroken zijn hebben vaak ook diastemata. Hetzelfde geldt voor paarden met erg grote haken of oplopende kiezen. Door de grote druk op deze elementen zal ook hier vaak een diastema ontstaan. De tanden worden hier als het ware uit elkaar geduwd.

Wat gebeurt er in de paardenmond?

Gedurende het kauwen wordt voedsel tussen de kiezen in geperst. Dit voer zit als het ware gevangen tussen de kiezen en gaat –onder invloed van bacteriën in de mond- snel ontbinden. Het ‘rotte’ voedsel (meestal hooi/voordroog/kuil) zorgt voor een ernstige ontsteking van het tandvlees (parodontitis).

In erge gevallen dringt deze infectie door tot diep in de kaak. Hierbij wordt niet alleen het tandvlees maar ook de tand en zijn verankering (het periodontaal ligament) aangetast. In een vergevorderd stadium zitten de betreffende kiezen dan ook vaak (gedeeltelijk) los. Periodontitis is één van de meest pijnlijke gebitsaandoeningen bij het paard. Vanwege de pijnlijkheid zal het paard vaak ook aan afwijkend kauwpatroon vertonen met een verdere verslechtering en/of de ontwikkeling van secundaire tandpathologie.

Behandeling

Naast een goed en snelle diagnostiek heeft de patiënt nood aan een gerichte behandeling van dit probleem. Omwille van de pijnlijkheid van de aandoening is het onmogelijk en ethisch onverantwoord deze paarden zonder sedatie en/of lokale verdoving te behandelen. Vaak omvat de behandeling meerdere aspecten waaronder specifieke behandeling van het gebit evenals aanpassing van het rantsoen en onderdrukken van de ontsteking dmv medicatie. In elk geval dienen de ruimtes tussen de kiezen gereinigd te worden zodat al het rottende voer verwijderd wordt. Vervolgens wordt al naargelang het soort en aantal diastemata besloten welke verdere behandeling wordt ingesteld. Dit kan gaan van aanpassingen op het kauwvlak van de tanden (en het hierdoor beïnvloeden van orthodontische krachten) tot het tijdelijk opvullen van de ruimtes met speciale vullingen of in uitzonderlijke gevallen het vergroten van de diastemata (zodat voer er ook weer uit kan) Tenslotte zijn we soms genoodzaakt tot het trekken van te ernstig aangetaste en/of losse kiezen. In elk geval is een periodieke opvolging en eventueel bijsturen van het behandelplan erg belangrijk.

Voor periodontitis is er geen ‘quick-fix’ oplossing. De aanpak is multifactorieel en bestaat bijna altijd uit meerdere behandelingen vaak slechts met enkele weken/maanden interval.

Management

Sommige paarden met diastemata laten erg gewillig hun mond spoelen met water, het verwijderen van voedsel uit de spleetjes blijft echter erg moeilijk. Uiteraard blijft de juiste diagnose en een tijdige en deskundige behandeling van uw paard de sleutel tot een minder pijnlijk gebit.

Een aangepast rantsoen is vaak aangewezen om deze paarden in conditie te houden.

Richtprijs

Helaas betreft de behandeling van ernstige diastema/periodontitis - patiënten vaak herhaaldelijke behandelingen. Reken op 300-500 euro per behandeling voor de initiële behandelingen en gemiddeld ca. 200-300 euro voor opvolgingsconsulten.

Stijn Teysen

www.vetrident.be

info@vetrident.be